

ВЕТЕРИНАРНА ВІРУСОЛОГІЯ — науковий напрям, розділ **вірусології**, що вивчає віруси, які викликають захворювання тварин, а в деяких випадках і людей. Антропозоонозні інфекції (напр., вірус грипу) передаються від людини тваринам, а зооантропонозні, навпаки, від тварин — людині (напр., вірус сказу). Предметом вивчення В. в. є етіологія, патогенез, діагностика, профілактика та перебіг захворювань домашніх ссавців і птахів, риб та диких тварин. Повсюдність вірусів пояснюється довершеним паразитизмом, який проявляється на клітинному і навіть молекулярному рівнях. У поширенні вірусів певну роль відіграє також людина, застосовуючи живі вірусні вакцини. В. в. тісно пов'язана з **фітовірусологією** та **бактеріофагією** (див. **Бактеріофаги**). Перші дослідження вірусів були зроблені задовго до їх виявлення. Англ. лікар Е. Джерер ще наприкінці 18 ст. для вакцинації людей використовував вірус, одержаний від хворих корів. Наприкінці 19 ст. Л. Пастер взяв від собак «вуличний» вірус сказу, застосував його на кролях, внаслідок чого одержав «вірус-фікс», який використовувався як вакцина проти сказу. Після відкриття вірусу тютюнової мозаїки Д. Івановським (1892) у тварин було отримано вірус ящура (1898). 1911 Ф. Раус виявив пухлиногенний вірус, що викликає у курей саркому, названу його іменем. **М. Гамалія** ще 1898 спостерігав бактеріофагію, яку викликали бактеріал. віруси — бактеріофаги, які пізніше детально описав і запропонував використовувати для лікування інфекц. захворювань Ф. д'Ерелль (1917). Знач. внесок у розвиток вітчизн. В. в. зробили Є. Андреев, *І. Лукашов*, *В. Онуфрієв*, *М. Рево*, *А. Собко* та ін. Нині в Україні працюють відомі вірусологи **В. Бусол**, **В. Герман**, *І. Панікар*, *В. Романенко*, *В. Скибицький*, *Б. Стегній* та ін.

Вивчення В. в. й нині залишається актуальним,

оскільки вірусні інфекції мають широке розповсюдження і завдають колосальних збитків тваринництву. Кількість різних видів вірусів сягає трьох-чотирьох тисяч. Крім того, щоразу виявляють нові віруси. Остан. часом в Україні з'явилась нова вірусна інфекція — репродуктивно-респіратор. синдром свиней, у Мексиці зареєстровано нову вірусну хворобу поросят — синдром «блакитне око»; описаний синдром сліпоти і атаксії у новонароджених телят, збудником якого вважається тогавірус, чимало проблем виникло у зв'язку з появою губчастої енцефалопатії великої рогатої худоби тощо. Актуальність В. в. зумовлена також онкогенністю вірусів, вірус. етіологією лейкозів, які мають особливо широке розповсюдження серед великої рогатої худоби і птахів. Окрім того, В. в. вивчає вірусні хвороби диких тварин, які можуть бути джерелом вірус. інфекції для с.-г. тварин і для людини. Лихоманка Ебола, вірус якої передається через тварин, з'явилась у Африці і розповсюдилась у багатьох країнах. Нині в Україні дослідж. у галузі В. в. проводять фахівці вет. н.-д. установ спільно з вірусологами ін. країн. У обл. вет. вироб. лабораторіях працюють вірусол. відділи. Чимало вірусологів викладають у вет. ВНЗах та на вет. ф-тах мед. ВНЗів.

Рекомендована література

1. Рево М. В. Вирусы и вирусные заболевания сельскохозяйственных животных. К., 1956;
2. Апатенко В. М. Смешанные вирусные инфекции сельскохозяйственных животных. К., 1978;
3. Його ж. Особо опасные вирусные инфекции сельскохозяйственных животных. К., 1991;
4. Панікар І. І., Скибицький В. Г., Калініна О. С. Практикум з ветеринарної вірусології. С., 1997.

В. М. Апатенко

Бібліографічний опис:

Ветеринарна вірусологія / В. М. Апатенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-33804>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).